

ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ներկայ 1898 թվականի
Պոլիարիոյ համար տարեկան 12 ֆրանկ
» » վեցամսեայ 6 »
Արտասահմանի » տարեկան 14 »
» » վեցամսեայ 7 »
ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՆԵԼԻ

Համակ դրամ եւայլն դրկել հետեւեալ հասցեով
ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԻՈՒԹԵՔ ԼՐԱԳՐՈՑ ՎԱՐՆԱ (ՊՈԼԿԱՐԻԱ)
Редакция на вѣстникъ
„Иравункъ“
ВАРНА (България).

Rédaction du journal
„Iravounk“
VARNA (Bulgarie)

Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք
էս չեն դրկուիր եւ յարմար դասուած
ենք միայն կը հրատարակուին ամբողջ
ընթացիկ կամ մասամբ:
Ծանուցման տողը 20 սանթիմ. երե-
քէն աւելի անգամներու համար 20 0/0
գեղջ կը լինի:

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Բ.

Փութանք նախապէս ըսել թէ
բնաւ յաւակնութիւն չունինք ցոյց
տալու միջոցներ որոնք ապահովա-
պէս մեզի շահել տային Ռուսիոյ
բարեացակամութիւնը:

Ասոր համար հարկաւոր էր ու-
նենայ կարգ մը ծանօթութիւններ,
որոնք կը պակսին մեզի. պէտք
էր ձեռք բերել շփոթներ ինչ ինչ
չըմաններու հետ, կատարել հետա-
զոտութիւններ, որոնց համար մի-
ջոցներ կը պակսին մեզի: Մենք
կուզենք աւելի խնդրել մէջտեղ
ներել, և ամենուն նկատողութեան
յանձնարարել, մասնաւորապէս ա-
նոնց որ իրենց դիրքով, կոչումով
ընդունակութեամբ և իրենց ապ-
րած միջավայրին շնորհիւ կարող
են ձեռնարկել ինչ որ հարկաւոր է,
խնդրին ուսումնասիրութեանը հա-
մար և գալ եզրակացութեան մը
թէ՛ ինչ հնարաւոր է և պէտք է
ընել: Չենք ալ ըսել թէ հեղի-
նակաւոր անձնաւորութեանց աշ-
խատութիւնները անպատճառ յա-
ջողութեամբ պիտի պսակուին: Կը
կրկնենք թէ մեր փափազն է որ
ամբողջ հայ ժողովուրդին ուշադ-
րութեան և կարող անձերու խումբի
մը լուրջ ուսումնասիրութեան և
ջանքերուն առարկայ դառնայ այս
կենսական խնդրը, որպէսզի վեր-
ջապէս որոշ համոզում մը գոյաց-
նենք թէ կարելի՞ է մեզի մերնը-
պատակին հասնել և ինչ միջոցնե-
րով ու զոհողութիւններով, թէ ոչ:
Արեւելքի քրիստոնէից երբեմնի
պաշտպան կայսրութեան հակակ-
րութեան ենթարկուելու դատա-
պարտութեան ենք ցմիշտ, անպա-
ման, ինչ որ չենք կարող ընդու-
նել, ցորչափ այս չի հաստատուի
անհերքելի փաստերով:

Ռուսական հակակրութիւնը,
այս մեծ չարիքը, մէջտեղէ վերց-
նելու միակ բանաւոր միջոցը, նախ
ասոր պատճառներ հետազոտել և
ուսումնասիրելն է, որպէսզի մտա-
ծենք յետոյ թէ հնար է այդ
պատճառները ջնջել կամ մեղմաց-
նել: Հայկական խնդրոյ մասին

Ռուսիոյ դիւանական զաղտնիք-
ներուն թափանցելու, զանոնք կա-
րելութեան սահմանին մէջ, մե-
թէն լոյսը հանելու հոգը ուրիշ-
ներու թողելով, մենք այժմէն
կրնանք աչքի առջեւ բերել քանի
մը որոշ իրողութիւններ որոնք ան-
տարակոյս նպաստած են ռու-
սաքաղաքականութեան հակահայ
հոսանքի մը մէջ մտնելուն և որոնք
մեր կողմէ գործուած սխալներ են
պարզապէս:

Մեր այդ սխալներուն առաջի-
նին հետ կը սկսի Ռուսիոյ բա-
ցորոշապէս աննպաստ տրամադրու-
թիւնները մեզի նկատմամբ:

Մինչև Այ-Սթեֆանօի դաշ-
նագրութեան կնքումը համակրու-
թիւն ցոյց տուաւ մեզի Չարին
կառավարութիւնը, որ մեր դի-
մումներուն հետեւեալով հաճեցաւ
հայկական խնդրը ստեղծել 16.
յոգուածը սպրդեցնելով Դաշնագ-
րին մէջ: Թուրքերը յոնկարծա-
կիի եկան, բողոքեցին, վառն դի-
կանխաւ բանակցութեան առաւ-
կայ չէր եղած այդպիսի խնդիր
մը. ռուսական պատասխանը կարճ,
կտրուկ եղաւ—Այս է Չարին հը-
րամանը: Ռուսիա թեւարկութիւ-
նը կը ստանձնէր հայկական դա-
տին: Այնպիսի խրոչեցաւ, Դուռը
իրար անցաւ: Այնպիսի դեպքա-
նը ու Դուռն դիւանագէտները մի-
աբանեցան Ներսէս Պատրիարքը
համոզելու համար որ պատգամա-
ւորութեան մը ձեռքով խնդրէ
Պէդլինի վեհաժողովէն ջնջել 16.
յոգուածը, անոր տեղ լաւագոյն
բան մը դնելով, բոլոր տէրու-
թեանց երաշխաւորութեամբը ա-
պահովուած: Ներսէս խաբուեցաւ,
Ռուսիա սրտմտեցաւ ու ազգը
տուժեց:

Տղայամտութիւն կը լլար ան-
շուշտ մտածել թէ Այ-Սթեֆանօի
Դաշնագրին 16. յոգուածը Պէդլինի
Դաշնագրին 61. յոգուածին չափ-
աի կրնար փոխուիլ, եթէ մենք
անգլիւթիւրքական ծուղակին մէջ
չընկնէինք: Սուսնց մեր գործակ-
ցութեան ալ Լօրա Պիքօնֆիլտ
պատուելով Այ-Սթեֆանօի դաշ-
նագիրը, պիտի խլէր ռուսական
թեւարկութիւնը հայ ժողովրդին

վրայէն: Այդ խնդիր չէ: Սակայն
Ռուսիա ապերախտութիւն տեսաւ
մեր ընթացքին մէջ, շեշտած տե-
սաւ Ռուսիոյ նկատմամբ այն ան-
վստահութիւնը, թրքահայերուն
այն հակառուս տրամադրութիւն-
ները, զորս շատ առաջ ռուս դեա-
պանները, մանաւանդ իկնաթիէֆ,
տեսած ու դիտած էին կ. Պօլսոյ
մէջ:

Իրաւ է որ քաղաքականութիւ-
նը ամեն տեղ շահերու վրայ հիմ-
նուած է, հետեւապէս ճիշդ է
որ Ռուսիա պարզապէս մեզի սըր-
դողելուն համար չհետեւիր հակա-
հայ ծրագիրներու ու եթէ իր քա-
ղաքական հաշիւները այլապէս
պահանջէին, մեզի պիտի պաշտ-
պանէր, հակառակ հայկական պատ-
գամաւորութեան մը առաքումին
Պէդլինի վեհաժողովին: Սակայն
"վ կըսէ թէ նոյն իսկ ամբողջ
ժողովուրդի մը տրամադրութիւն-
ները, զգացումները քաղաքական
հաշիւներու մէջ կարեւոր տարր մը
չեն կազմեր: Ո՞վ կրնայ պնդել
թէ մեր անվստահութիւնը Ռու-
սիոյ նկատմամբ, իրմէ խորշելով
ուրիշին դիմելու մեր պատրաստա-
կանութիւնը, մէկ բառով՝ մեր
զգալու և մտածելու հակառուս
կերպերը ռուսական հաշիւներու
մէջ նշանակութիւն ունեցած չեն և
ռուսական շահերու տեսակէտերը
ճշդելու մէջ իսկ, իբր կարեւոր
կէտ մը, նկատողութեան առնուած
չեն ռուս դիւանագիտութենէն:

Մեր ուրիշ մէկ մեծ սխալն եղաւ
61. յոգուածին ոգիին և տառին
ճշդիւ համապատասխանող ընթաց-
քի մը հետեւիլ և առհասարակ
վեց մեծ տէրութիւններէն, ու կիպ-
րոսի դաշնագրին համաձայն ալ
մասնաւորապէս Այնքիայէ պաշտ-
պանութիւն ակնկալել: Այնտալի
դասերով սորվեցանք թէ մեզի
նման փոքր ու անզօր ժողովուրդ-
ներ վճռական վայրկեանին չի լը-
քուելու համար պէտք ունին որոշ
միակ պաշտպանի մը որ պաշտ-
պանութեան բնական կոչում ունե-
նայ ոչ միայն ուրիշ հանգամանք-
ներով, այլ և ամենէն առաջ իր
երկրին աշխարհագրական դիրքով,
որպէսզի վերջին պահուն սոսկալի

յուսախաբութեան մը չմտնուէ-
նք, ինչպէս պատահեցաւ, երբ
իմացանք որ անգլիական նաւերը
հայկական սարերու վրայ չեն կըր-
նար եղեր բարձրանալ:

Իրարու հակառակ շահեր ունե-
ցող մեր վեց մեծ պաշտպանները
իրարու ազդեցութեան չեզոքացու-
ցին ու մենք միայնակ մնացինք
մէջտեղ, թուրքին վայրենի քմա-
հաճոյքին նշաւակ: Հայկական ջար-
դերը, այս անուրանալի է, չէին
կրնար կատարուիլ, եթէ Չարը
հաճէր բառ մը արտասանել զա-
նոնք արգելելու համար, որովհե-
տեւ Ռուսիա անմիջական դրա-
ցին էր թուրքիոյ եւ անոր դա-
րաշուր անարկոյ թշնամին:

Հնչակեաններու և Դաշնակցա-
կաններու հակառուս լեզուն, ուր
թշնամական և նախատական ամեն
բացատրութիւններ անխնայ գոր-
ծածուեցան, նայնքան յարմար է-
ին Ռուսիոյ կասկածը և դժգո-
հութիւնը զրգուելու մեզի դէմ:
Այն փորձառութենէն ետքը, զոր
Ռուսիա ունեցաւ Պոլսկարիոյ մէջ
1885 էն մինչև 1894, հակառուս
ուղղութիւնը զոր մեր յեղափոխա-
կան շարժումներուն սկիզբէն իսկ
ցոյց տուինք, չէին կրնար ծայրա-
յեղ յուր տպաւորութիւն մը չթո-
ղուլ Բէթէրսպուրկի վարիչ շրջա-
նակներուն վրայ:

Հապա այն արմատական—ըն-
կերվարական քաղաքականութիւնը ո-
րոնք առնուազն կանխահաս էին
և որոնց մեր յեղափոխական ծրա-
գիրներուն և օւկան թերթերու
մէջ երեւումը ինքնին արդէն բա-
ւական էր Ռուսիոյ պէս պահպա-
նողական, բացարձակ միապետու-
թեան մը վարիչներուն ջիղերուն
դպչելու:

Ոչ. կարելի չէ որ մեր թուած
իրողութիւնները, մեր այս սխալ-
ները, նպաստած չըլլան Ռուսիոյ
հակահայ ծրագիրներուն կազմու-
թեան, թէեւ պէտք է խոստովա-
նիլ թէ մեր կամքէն անկախ ռու-
սական հաշիւներ ալ գոյութիւն
ունին որոնք տրամագծապէս հա-
կառակ են մեր ամենէն ջերմ բաղ-
ձանքներուն գոնէ մէկ մասին:

ԽՕՍԳ ՀԱՍԿԱՆՔ

Թիւ 40 Շարժումին մէջ հրատա-
րակուած էր Տիար Արփիարի ուղղուած
արգահատելի «Երկաթ» մը որուն ան-
հեթեթ բովանդակութիւնը կը հաստա-
տէ թէ արդարեւ «հասկնալ չուզողը
խուլէն չարագոյն է»:

Ամէն կողմէ կը պոռան Շարժումի
ականջին թէ այն խնդիրը զոր ինքը
կը ճապարկէ, կը կնճռոտէ ու ծայրայեղ-
օրէն կը խեղաթիւրէ, Արփիարի ան-
ձին յատուկ խնդիր մը չէ, հանրային
բարոյականի խնդիրն է, սկզբունքի
խնդիր մըն է որով պարտաւոր են ան-
կեղծօրէն եւ առանց շահախնդրական
հաշիւներու հետաքրքրուել ամեն ա-
նոնք որոնք չեն ուզեր ապականուած
գրութեան մէջ պահել մեր հասարա-
կութեան կենսական գործերը:

Բայց Շարժումի համար առանկ ըս-
կզբունքը եւ բարոյական ըսուած բա-
ները, կ'երեւի, վերացականութիւն-
ներ են իւր: Անիկա ուրիշ բան չի
հասկնար. կուզէ միայն որ Արփիարի
բարեկամներն ու կուսակից ընկերնե-
րը, մինչեւ իսկ ազգին իւրաքանչիւր
անհատները, ըլլան համակիր թէ հա-
կառակորդ, անպայման դաւաճան հրու-
չակեն, արտաքսեն, բարոյապէս մեռ-
ցնեն, սպաննեն այդ մարդը՝ առանց
փաստ ու քննութիւն պահանջելու:
Ասկէ աւելի կոյր ատելութիւն եւ հա-
կառակութիւն դժուար թէ կարելի ըլ-
լայ երեւակայել:

Որպէս թէ հաւատաքննութեան բար-
բարոս դարուն մէջ ըլլայինք, անանկ
խօսուած չըջանի մը մէջ, ուր ոչինչ
մէկ կ'սակածով եւ կամ քինախնդիր,
կամակալան մէկ թեւադրութեամբ,
անմիջապէս, առանց խղճի խալթի,
խարոյկներու վրայ կայրէին անմեղ
ամբաստանեալները: Կընդունիմ որ
ժողովուրդը պարտական է վերին աս-
տիճանի խիստ վերաբերուիլ զէպի իւր
հասարակական գործիչները, եւ համա-
ձայն եմ որ ներքին չէ երբէք փարի-
սեցիաբար ծածկել հանրութեան մըտ-
քին ղեկավար հանդիսացող անձերու
զգուշիկ արարքները. սակայն ամենե-
ւին չեմ ըմբռներ որ ո՛ր եւ է մէկ հա-
սարակութիւն ինք իրեն թոյլ տայ իւր
կարեւոր մէկ անդամը պատառ պատառ
յօշոտելու, քանի մը փափուքի եւ պա-

ռաւական բամբասանքի պատճառով:
Առանց զրական փաստի, Արփիարը,
Շարժումը, կամ Գուկասը դաւաճան
հոչակելու եւ բարոյապէս մահացնելու
համար հայ երիտասարդութիւնը պէտք
է որ բարոյական անկանգնելի անկում
մը, անդարմանելի փտութիւն մը ու-
նեցած ըլլայ: Ամեն ողջամիտ մարդ
որ միամիտ ամբողջ հասարակական
ողին շահագործելու անխոստովանելի
գիտաւորութիւնը չունի, ամեն գնով
պէտք է հակառակի անշուշտ հաւատա-
քընդանական այն քստմեծի սխիթմի
որուն տխուր վարդապետը եւ պաշտ-
պանը կը հանդիսանայ այսօր Շարժում:

Միմիայն տարտամ կ'սկսած մը ու-
նենալով, առանց փաստեր լսելու, ա-
ռանց խնդիրը անաշուտ, լուրջ քնն-
նութեան ենթարկելու, վերջապէս ա-
ռանց ներքին, խորունկ համոզում մը
գոյացնելու՝ ընկերութիւն մը պէտք չէ
որ մեքենայական համակերպութեամբ
ընդունի իր մտքին ու սրտին առաջ-
նորդներէն մէկը խաշելու անելի ըս-
կզբունքը որ պարզապէս սպառնալիք
մըն է ամեն պարկեշտութեան, ամեն
պատուով գէմ:

Եթէ զրական փաստեր մտիկ չպիտի
ընենք, եթէ քանի մը ներդաժիտ ու
հակասական բարբառներով համար
մեր եղբոր կուրծքը դաշոյն պիտի
մխենք, եթէ քանի մը իմաստակ յի-
մարաբանութեանց պատճառով մեր ըն-
կերը պիտի հալածենք, անուանար-
կենք ու սպաննենք, գիտնանք որ է՛ն
մահացու հարուածը տուած կըլլանք
մեր ազգային բարոյականին որ՝ հա-
կառակ սարսափելի ձախորդութեանց,
դեռ եւս անաղարտ գրոշմ մը կը կրէ:

Այն ատեն ով որ առտուն կ'անուխ
արթննայ, իր հակառակորդին գէմքա-
նի մը ճարտարութեամբ պատրաստու-
ած զրպարտութիւններ թող յերկրէ
եւ մենք՝ զիւրակամ հաւանութեամբ,
հեռեւեալ օրը, մեր ձեռքով պատրաս-
տենք կրակը, զրպարտալ նոխարը
ողջ ողջ այրելու համար: Ասանկ այ-
լանդակ քարոզութիւն մը մտիկ ընե-
լու անգամ պէտք չէ յօժարի հայ ժո-
ղովուրդը:

Խիստ ըլլանք, անողոր ըլլանք ո՛չ
միայն ամբաստանեալի մը դէմ, ինչ-
պէս կը յորդակնէ Շարժումը, այլ եւ ամ-
բաստանողին ալ դէմ, որպէս զի կարող
ըլլանք գուտ ճշմարտութիւնը գտնելու:

Մեր խտուածիւնն է միայն որ առ-
պարէզը պիտի կրնայ մաքրել բարո-
յապէս ինկած, փճացած այն արարած-
ներէն, որոնք ժողովուրդի միամտու-
թիւնը շահագործելու, իրենց կեղտիւր
վարագործելու, փորենին կշտացնելու
համար ետանդով հրապարակ կը նետ-
ուին եւ ազգասիրութեան զիմակին
տակ կը փորձեն ամեն տեղ գործ տես-
նել, մտքերը պղտորել եւ ամեն ճշ-
մարտութիւն մտ թին մէջ խեղդել:

(Շարունակելի)

ՎԱՅՈՒՆ ՇԱՅԻՍՏԱՆ

ՎԱՍԻՍՏԻ ԱՂԳ՝ ՎԱՐԺԱՍԿԱՆԵՐԸ

Նախընթաց ամսի վերջերը կա-
տարուեցան Վառնայի ազգ. երկ-
սեռ վարժարանների հրապարակա-
յին քննութիւնները, որոց մի բա-
նի անգամ ներկայ գտնուելու բաղ-
դաւորութիւնը ունեցայ:

Սրահը դժբաղդաբար բոլորովին
թափուր էր, քիչ բացառութեամբ,
թէ տեղացի եւ զաղթական եւ
թէ մամուլի ներկայացուցիչներէ.
գրեթէ միայն ուսուցչական խում-
բըն էր հարցաքննիչ եւ միանգա-
մայն հանդիսատես: Եթէ քննու-
թիւնը միայն ուսուցիչները պիտի
կատարէին առանց ունկնդիր հան-
դիսատեսի, գրեթէ ժամավաճառ
լինել կը նշանակէր այդ, քանի որ
Խրաքանչիւր ուսուցիչ իւր աշա-
կերտների հօգին թափանցած ու
անոնց կարողութիւնը հասկցած
էր արդէն:

Ներկայ գտնուած ըլլալով մի
բանի առարկաների հայոց լեզուի,
թուաբանութեան, երկրաչափու-
թեան եւ իրագիտութեան քննու-
թիւններին, ուսուցիչների գովելի
եւ անձնուէր ուշխատութիւնը նը-
կատեցի. նորա ոչ մի ջանք չէին
խնայած իրենց սորվեցուցածը ա-
շակերտների մտքին վրայ տպա-
ւորելու: Մասնաւոր ուշադրու-
թիւնս գրաւեց բարձրագոյն (եր-
րորդ) դասարանի թուաբանու-

եւ հոգեւոր լեզուով՝ Մուրառեանց Սըր-
բազան:

Մեսրոպեան վարժարանէն չըջանա-
ւարտ, տեղւոյն յունական էվանգելիս-
թաբժարացի ուսումնարանին մէջ շա-
րունակելով ուսումն, առիթ ունեցած
եմ ունկնդրել մի աստուածաբան յոյն
սարկաւազի բարոյագիտութեան դա-
սերն ալ. պերճախօս էր ուսուցիչն եւ
հմուտ, սակայն զողոքն մի տարբեր,
գիւթական հմայք ունէին Մուրառե-
անց Սըբազանի դասախօսութիւննե-
րէն, հողեշունչ հոգեպարար էին մեր
մեղաժողովան ուսուցչի բացատրութիւն-
ներն որոնք մասամբ համառօտագրու-
թիւնքն էին Շանչեանցի դասախօսու-
թեանցն, եւ որոնք ուղղակի սրտի
կ'ազդէին, հոգի կը շինէին:

Շանչեանց, այդ լուսնի եւ ճշմար-
տութեան առաքելով ժողովուրդէն շատ
քիչերու ծանօթ էր. նա ապրած էր
դարեր արժող կեանք մը եւ սակայն,
նա՛ որ հայութիւնն բարոյական եւ ազ-
գային բարձր ճակատագրի մը առաջ-
նորդելու համար քրտնաջան աշխատած
էր, նա՛ որ բարոյական եւ իմացական
մեծ կարողութեան տէր էր, համե-
տութեամբ՝ առանց ազմիկ գործելով,
գովուելէ եւ հոչակուելէ խոյս տուած
էր, եւ այսպէսով երկտաւարդ սե-
րունդներու ալ գրեթէ անծանօթ մը-
նացած:

Ընթեանով այժմ, Շանչեանցի կեն-
սադրականը, կզգամ թէ ինչքան ի-

թեան դասը, որին տրուած աշխա-
տութիւնը աւելի դրական օգուտ
էր յառաջ բերել, ինչպէս կը տես-
նուէր այն բացատրութիւններէն,
որ աշակերտները կուտային ար-
դիւնքը յառաջ բերող պատճառ-
ները յստակ արամարանութեամբ
ցոյց տալու համար:

Ամենէն ուշագրաւ էր մանկա-
պարտէզը, որուն արդիւնքը կարե-
լի է պարզապէս հիանալի անուա-
նել, եթէ ինչպէս ինձ հաւաստե-
ցին, եռամսեայ ընթացքի մը մէջ
մանկապարտիզպանուհիները յաջո-
ղած են այդ արդիւնք յառաջ բե-
րել:

Կիրակի օրն ալ եկեղեցւոյ մէջ
տեղի ունեցաւ աշակերտների
«վիճակացոյց»ների բաշխման հան-
դէսը, որին ներկայ էր երկսեռ
խումբ բազմութիւն մը: Աշակեր-
տուհիների տխուր եւ մեղամաղձոտ
չնչորով արտասանած սրտայոյզ
ատենախօսութիւնները ընդունուե-
ցան բուն ծափահարութեամբ:
Ըստ իս աշակերտների աստիճանը
ցուցնող թուանշանները, զանազան
առարկաների մէջ, մի քիչ չափա-
զանցուած էին: Վիճակացոյցների
բաշխումէն յետոյ տնօրէնը կար-
գաց դպրոցական տեղեկագիրը, ո-
րուն կցեց շատ կծու գիտողու-
թիւններ անոնց դէմ որոնք իրեն
առջեւ խոչնդոտներ էին յարուցել,
նոյն իսկ իր պաշտօնավարութիւ-
նը սկսելէ առաջ: Զաղկեց նոյնպէս
թալ. խորհուրդի եւ հոգաբար-
ձութեան անհոգ պաշտօնավարու-
թիւնը: Երանի՜ թէ այդ ըրած
ըլլար օրինաւորութեան սահմանին
մէջ. բայց յուզուած, բորբոքուած,
նա երեւի չկարողացաւ ինքզինք
զսպել եւ արտասանեց բառեր ո-
րոնք բոլորովին անպատշաճ էին,
տեղը եւ հանգամանքները նկա-
տողութեան առնելով, եթէ նոյն
իսկ իր զայրոյթի պատճառները
չատարաբար լինէին:

Յաւելով իմացանք տնօրէնի յայ-

ՊԵՏՐՈՍ ՇԱՆՇԵԱՆԻ ԿԵՆՏԱԳՐԱԿԱՆ

(1)

Դեռ պատանի, ի Զմիւռնիա եւ ի Կ.
Պօլիս, ազգային կեանքի սերտիւ յա-
րած՝ անզուսպ տենջ մը կ'զգայի գրել
ազգային մամուլ մէջ: Ազգային կեն-
սական խնդիրներ պրպտել՝ անձնուր
ազգասէր անհատի նուիրական պարտ-
քըն կը նկատէի. եւ արդարեւ ինձ հա-
մար հոգեկան բերկրանք մ'էր տողել
սաւանձեւ թղթերու վրայ, ինչ որ
տուն տային միտքս ու սիրտս. գերա-
զոյն հաճոյք մ'էր ինձ համար, պարտ-
քըն կատարողի զգացած գոհունակու-
թիւնն, գրել ինչ որ կը մտածէի, ինչ
որ կ'զգայի, Հայաստանեայց Ս. Եկե-
ղեցւոյ անկախութեան մասին, Հայ-
րապետական իրաւանց բռնաբարոն
դէմ, գաւառացւոյն կեանքէն, հայ-
րենեաց իշխատակներով լի սարերին եւ
հովիտներէն. պատմական վանքերէն,
որոնցմէ շատերուն, մանուկեղած ա-
տենս, ուխտի եւ երկրպագութեան
գացքեր էի:

Մի քանի տարիներէ ի վեր, նոգե-
հութեան մէջ, հայրենազուրկ տարա-
գրի վշտերուն մատնուած, ազգայնու-
թեան համար բաբախող անկեղծ սըր-
տերէ հեռի, մեղամաղձիկ կեանքի մը

ըսուած ունէր Բարձրաշ. Մուրառեանց
իւր առաքելութեան տրպար ներկա-
յի իւր երբեմնի ուսուցիչ եւ ապա
պաշտօնակից այն մեծ անձնաւորու-
թիւնն, որու կենսագրութիւնն պատ-
րաստած է, պարզ այլ սրտառուչ լեզ-
ուով. արտասախառն էջեր կան հո՛ն,
որ ցոյց կուտան կենսագրելոյն եւ
կենսագրողին հոգեկան վսեմ զգացում-
ներն, կ'արտաբերեն այն անկեղծ վիշտն
ու մարմնը, զորս կ'զգան ճշմարիտ
ազգասէրներն, ամեն անգամ, երբ ազ-
գի եւ հանրութեան շահերն կը գոհ-
ուին անձնական կրից եւ շարութեան
ողոյն. այն գրողի մէջ տեղ տեղ
վսեմ քերթուածներ կան, որոնք ցոյց
կուտան անջինջ եւ առաքելի հոգիներ-
րու վերութիւնն, եւ անգամ մ'եւս
կը չնչտեն թէ՛ գրքոյն ծայրէ թ ծայր
ճշմարտութիւնն հայելիացնող պատկեր
մ'է, դժուած իսկապէս, իրական գոյ-
ներով, որու մասին նոյն իսկ հեղինա-
կըն կ'ըսէ. «Չեմ կարող գրել ո՛չ մի
անստոյգ բան. չեմ կարող չալլել ո՛չ
մի աւելորդ գովեստ. զի գիտեմ թէ՛
նա ատուած էր ստութիւնն, ատուած էր
չալլ գովեստն, որ դարձեալ ստու-
թիւն է, այլ պատուական տակ. Հա-
մոզուած եմ թէ՛ նորա ոսկերքն ան-
գամ կը բողբեն ինձ դէմ, եթէ ստու-
թեան ամենապղտիւն ստուեր սպողած
լինի նորա չքնաղ ամբիծ, վեհ, ան-
այլալիկ պատկերին, որոյ վրայ շը-
նորճ, իմաստութիւն եւ սէր միան-
առաջն էին ցոլանում»:

տարարութենէն թէ ինք այլ եւս
դադրած է պաշտօնավարութենէ,
արդէն մայիս 15 ին իր հրաժարա-
կանը տուած ըլլալով:

Հանգէսը փակուած էր արդէն
պահպանելով մը, երբ Հայաստան-
ցի բանակայ մը, Տ. Սահակ, Տը-
նօրէնի խօսքերէն զգածիս՝ ոտք
եկաւ ու անկեղծ սրտի մը զգա-
ցումներով շնչելով դարձողի, լու-
սոյ այդ տաճարի, կարեւորութիւն-
նը, յորդորեց ծնողները և ժողո-
վուրդը հետեւիլ պատմուած իրո-
ղութիւններին, ստուգել զանոնք
և չթողուլ որ իրենց զաւակներին
ապագան, որ է նաեւ աղբի ապա-
գան, զոհ երթայ մասնաւորների
կամայականութեան կամ անհո-
գութեան:

Հանդիսատես

ԼՐԱՔԱՂ

Բէթէրսպուրի անտառաբանա-
կան վարժարանէն և ճամբաներու
և հաղորդակցութեանց հաստա-
տութենէն շրջանաւարտ ելած են
մէկմէկ հայ ուսանող:

— Խոյաբնակ աղքատ հայերուն
համար Վեհ. կաթողիկոսը 400
բուլլի զրկեր է Դարէթի հայուհի-
նաց բարեգործական ընկերու-
թեան որ, ինչպէս արդէն ծանու-
ցինք, նոյն տեղի կարօտեալներուն
հաց և հոգաբորձական պիտոյք
հալթայթած է, որպէս զի ան-
թութենէ միւսուած չի ստիպուին
մահմտականութիւն ընդունելու,
ինչպէս ասկէ առաջ ընդունեցին
իրենցմէ 134 հոգի՝ մասամբ ան-
թութեան և մասամբ պարսիկ հո-
գեւորականներու սպառնալիքի-
րուն պատճառով:

— Պայլ Հաւաքէ ծանուցուել է
Պատրիարքարանի թէ ամբերիկեան
միսիօնարներուն հետ բնաւ կապ և
յարաբերութիւն ունեցած չէ նշա-
նաւոր ոճրագործ Ֆէրքէն, որուն
իզմիրէ փախած ըլլալը ծանու-
ցինք: Ստուգուած է որ այս հը-
րէշը Ամբերիկայի ընկերական կու-
չուած 15-20000 անուս, պարզա-
միտ անգամներէ բաղկացեալ յա-
րանուանութենէն օգտուել է, ի
նպաստ հայ որբերու տրուած գու-
մարները իր անասնական կիրքե-
րուն գոհացումին ծառայեցնելու
համար: Տակաւին ստուգութեան
կարօտ լուրի մը համաձայն՝ ոճ-
րագործը գտնուած ու ձերբակալ-
ուած է:

— Տիբրիկի Ս. Լուսաւորիչ վան-
քին մէջ բացուած է որբանոց մը
տեղական խնամակալութեան մը
մատակարարութեան տակ. որբե-
րուն թիւը 20 է:

— Դուստայէն և ուրիշ տեղերէ
հայրենիք վերադարձող վանի զիւ-
ղացիներու թիւը հասած է 1000ի:

— Վանի Տօմիկիկեան Բէռերը
կը շարունակեն իրենց կրօնածա-
ւալ ջանքերը. թէ քաղաքին և
թէ գիւղերու կարօտ բնակիչներէն
շատեր ինքզինքնին կաթոլիկ ար-

ձանագրել կուտան: Այդպէստանի
կլոր Դար թաղը մեծ մասամբ
(70-80 տուն) դաւանափոխ եղած
է և Բէռերը դրացի թուրքերու
բողոքին հակառակ՝ տուն մը վար-
ձելով, զայն եկեղեցիի վերա-
ծած են:

— Ատաբաղարի մէջ բանտարկ-
եալ 30 ազգայիններ արձակուելը
են բանտէն՝ Սուլթանին հրամա-
նով:

— Պէրպէրեան վարժարանէն, որ
վերջացող տարեշրջանին մէջ ու-
նեցած է 200 աշակերտ, ութ
պատանիներ շրջանաւարտ ելած են
այս տարի:

— Կ. Պօլսոյ աղգ. հիւանդանո-
ցին մէջ բարոյական քստմնեցու-
ցիչ զեղծումներ երեւան եկեր են:
Հիւանդանոցի ախտաւոր քանի մը
պաշտօնեաներու և Արհեստանոցի
սաներու միջեւ անբարոյական յա-
րաբերութիւններու պատճառաւ
ախտէն վարակուել են կարգ մը
պատասպարներ: Յանցապարտ
հինգ պաշտօնեաները ճամբուել
են, սակայն անոնց՝ կառավարու-
թեան յանձնումը կը պահանջէ
հանրային կարծիքը: Ուսումնա-
կան խորհրդոյ մէկ անդամին և
Հիւանդ. Հոգաբարձութեան ձեռ-
քով կատարուած քննութիւններէն
ետքը, Ս. Պատրիարքը գործին
ծանրութիւնը նկատի առնելով,
որոշել է ինք երթալ անձամբ
և մանրամասն քննութեամբ ստու-
գել պատահած զեղծումները:

ԳԱՐԱԿԵՕՋԵԱՆ ԿՏԱԿԸ

Սառն ժողովը իրաւախօսութիւնը
ընդունած է սկզբունքով եւ ըստ այ-
նում որոշած է 20000 ոսկիով բաւակա-
նանալ, պայմանով որ Դարաւիճակի
Գրիգոր Էփ. ի կառուցանելիք որբանո-
ցը եւ հիւանդանոցին վազը՝ ընկեր-
կալուածները իրօք ներկայացնեն այդ
գումարին հաւասար արժողութիւն մը:
Գրիգոր անտեղի առարկութիւններ հա-
նած ըլլալով այս կարգադրութեան
գործադրութեան վերաբերեալ մանրա-
մասնութեանց մասին, ժողովը վերջ-
նապէս որոշել է այլ եւս զիջում չընել
և իր ընդունած կարգադրութիւնը ան-
փոփոխ պահել ամէն կէտի մէջ: Այս
որոշումին հետեւանք պիտի ըլլայ հա-
ւանախօսարար բանակցութեանց խու-
զումը, ինչ որ աղբին շահերուն եւ
արժանապատուութեան աւելի կը հա-
մապատասխանէ քան իրաւախօսու-
թեամբ ընդունուած 20000 ոսկին:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՐԱՅՅՈՒՍԻ ԳՈՐԾԸ

Տրայֆուսի գործը, պահ մը
քննադէտ ետքը, վերահիշգրանցաւ
ու աւելի քան երբեք կը յուզէ
Ֆրանսական ժողովուրդը: Ասոր
պատճառ տուաւ պատերազմական
նախարարը, որ Տրայֆուսի յան-
ցաւորութիւնը ապացուցանող ե-
րեք թղթեր կարդաց երեսիս. ժո-
ղովին մէջ: Այդ թղթերը ժամա-
նակին հաղորդուած էին Տրայֆու-
սի դատաւորներուն և վճռական

ազդեցութիւն ունեցեր էին դա-
տարանին որոշմանը վրայ: Տրայ-
ֆուսի փաստաբանը, Տրմանթ, կը
յայտարարէ այժմ թէ ոչ իրեն և ոչ
իր պաշտպանեալին ցոյց տրուած էին
այդ թղթերը, որոնք Սատանայի
կղզիին դատապարտութեան հիմը
կազմել են: Ասիկայ օրինական
ախքան կարեւոր զանցառութիւն
մըն է որ դատին վերաքննութիւ-
նը հարկաւոր կընէ: Հետեւաբար
վերաքննութիւն կը պահանջեն Տը-
րայֆուսի կուսակիցները: Երբեմ-
նի գնդապետ Բիքառ ալ որ բան-
տարկուած է և պիտի դատուի՝
իբր պատերազմական նախարար,
ընթացքին նախկին պաշտօնեայ՝
զինուորական գաղտնիքներ ինը-
պաստ Տրայֆուսի ուրիշին հաղոր-
դած ըլլալուն համար, կը յայտա-
րարէ որ պատրաստ է ապացու-
ցանել թէ պատերազմական նախա-
րարին կարգացած թղթերէն եր-
կուքը, որոնց մէջ Տրայֆուսի ա-
նուան սկզբնաւոր միայն կայ,
բնաւ Տրայֆուսի չեն վերաբերիր,
այլ ուրիշ նոյն տառով սկսող ա-
նունի մը, և թէ երրորդ թուղթը
չինքու բան մըն է:

Հազարապետ Իսթէրհաղի, ո-
րուն վկայութիւնները Չօլայի դա-
տին մէջ ամենէն աւելի ջախջա-
խիչ կերեւալին Տրայֆուսի հա-
մար, յանկարծ ձերբակալուեցաւ,
անոր յանցաւորութիւնը հաստա-
տելու նպատակով կեղծ թուղթ մը
չինքու ըլլալու ամբաստանութեամբ:

Կը սպասուի գլխաւոր հանելու
ընոյթ ունեցող, նորանոր յայտ-
նութիւններու:

ԱՊՍՏՈՒԹԻՒՆ ԶԻՆԻ ՄԷՋ

Զինի արեւելեան մէկ նահան-
գին մէջ ապստամբութիւն մը ծա-
գեցաւ, որ երթալով կը զօրանայ
և մեծ մտահոգութիւն կը պատ-
ճառէ կառավարութեան: Ապրս-
տամբները կը յառաջանան դէպի
հարաւ ու զրաւեր են արդէն քա-
նի մը քաղաքներ: Կը կարծուի
թէ գործին մէջ եւրոպական մատ-
կայ: Մասնաւորապէս կը կաս-
կածուի որ Ֆրանսացիները թօն-
քինէն գաղտնապէս կ'օգնեն ապս-
տամբներուն, որպէս զի չինական
կառավարութիւնը ստիպուի ապրս-
տամբութիւնը ճնշելու համար դի-
մել Ֆրանսայի օգնութեան ու այն
ատեն հարկաւ ֆրանսական դի-
ւանագիտութիւնը պիտի գիտնայ
ճարտարօրէն օգտուել իր մատու-
ցած ծառայութեան:

ՀՐԷԱՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Բագուի ժողովուրդը կատաղի
հալածանք մը սկսած է քաղաքին
հրէաներուն դէմ, որոնք կամբաս-
տանութիւն թէ քանի մը քրիստոն-
եայ տղաներ զոյգած ու անյայ-
տացուցած են: Ժողովուրդին կա-
տաղութիւնը այնքան ծայրայեղ
եղած է, որ եթէ Բագուի արդի
ճարպիկ և ազդեցիկ ոստիկանա-

պետին ձեռք առած միջոցները
օգնութեան չհասնէին հրէաներուն,
ասոնք ամէնքն ալ պիտի կոտոր-
ուէին անզուսպ խուժանէն: Իս-
րայէլի որդիները քանի մը օր փա-
կուած մնացին իրենց տուններուն
մէջ: Իրենցմէ շատեր ձերբակալ
ուած են և դատական հարցաքն-
նութիւնները սկսած:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԱՁԴ

Կը խնդրուի Խառնակի Յարգոյ բա-
ժանորդներէն որ այստեղեւեւ բաժնե-
գին դրկեն ուղղակի խմբագրութեան
հասցէին որ կը գտնուի Թերթին ճա-
կատը:

ՊԻՐ ՃԻՆԱՅԷԹ

Տօպրիշտէքի մուկալիրիմիդ յու-
լիս 5 թարիխի մէքթուպ իլէ
պիլտիրմիշ տիր:

Թարիխտէն 3 կիւն էլվէլ գասա-
պամըտան իքի սաաթ իրագտա պու-
լընան Գէօստէքիլէր նամ քէօլիւն ճի-
վարընտա տէնչէթի պիր ճիւնայէթ
վուգու պուլմը տըր: Մուհաճիրէր-
տէն Մալաթիալը Գէորդ (50 եաչըն-
տա) կէչէն բազար էրթէսի կիւնիւ-
պէշ արգաւաղար իլէ թարա պիւնի-
կէ կիտէր: չարչամպա կէճէսի սաքին
օլտըզարը մահալէ իւշ ատամ կէլուպ
Գէորդ հանկընը տըր, սորմալարիւ-
զէրիլէ, մէրգուլ Գէորդ «պէնիմ» ճէ-
վապընը վէրիւ: կէլէն մէճնուլ ա-
տամլար Գէորդը ճէպրէն գալտըրուպ
տաղա կէօթիւրիւրէր: Գէորդըն իւ-
զէրիլիս 1-200 ալթուն պուլընամար
մէմուլ օլընըօր: Հիւքիւմէթ տէօրթ
արգաւաղարըն տէրալէթ իթտի:
Թէպըզաթ ու թահգիզաթ քէմալը
կէրմի իլէ իլէրի կէօթիւրիւրէրէր
տիր: Իշիթտիկիմիդէ նազարէն՝ Գէօս-
թէքիլէր քէօլիւ եաղընլարընտա՝ Գէ-
որդըն պողաղընտան քէսիլմիշ ճէսէտի
պուլընաղընտա տայրի նաչալիքէ տիր
կէճէ պիր թէլէկրաֆի կէլմիշ:

ՄԻԹԵՆԷՎ ՎԻԷ

Յրանսա Մէճլիսը Մէպուսանընտա
(1 յուլիս) Մ. Տ. Գօշինին իսթիճվա-
պը իւզէրիլէ՝ հիւքիւմէթ ճէվապէն՝
«Էրմէնիսթան դըրկընլարըն Էսնասընտա
Թիւրքիստա միւթէզարըն օլան Ֆրան-
սա թապաւարըն վէ հիւնայէթիզ ալ-
թընտա պուլընալարըն գարալարըն
թաղմինի խուսուսընտա լաղըմ օլան
թէտպիրլէր էլէ ալընմը տըր: հաթտա
իքի կիւն մուգատտէմ խարիճիլէ նէ-
զարէթի Սթանպուլ սէֆիրիլէ պիր թէ-
լէկրաֆի քէչիտէ իտուպ, մէքթուլ մէ-
սէլէ հագգընտա Պապը Ալիտէն պիւլա
թէլէիսի ճէվապ իսթէմէսինէ ապիր
թալիմաթ վէրմիշ տիր:

— Պահիլի նաղըրը Հասան բաշա ի-
քի հաթթա մուգատտէմ իսթիքա իթ-
միշ իտի իսէ տէ, Սուլթան մէրգուլ
բաշանըն իսթիքասընը գապուլ իթմէ-
միշ իտի Ծու սօն սէնչէրտէ Հասան
բաշանըն միւրթէքիլիլի վէ իգթի-
տարսըղըրը հէր պիր վաթանքէրվէր
օսմանը ալէնէն իսպաթ իթմիշ վէ
իթմէքտէ օլտուղը հալտէ, Սուլթանըն
թէքրար անը մէմուրիլէթիտէ իպգա
իթմէսի չօգլար իշիւն ճաթ թաճուպ
օլապիլիլի իսէ տէ պիլգէլ քէք թապիլի
տիր: գիրա երաղը իշիւն վասիթաթ

Թիմարեթ ասանպը տիրայէթտէն էլլա տըր...

— Պապատա ճիւղարնտա հուսուլա կէլէն ըսեանտա սէրկէրտէ օլան Շէյխ Համիտին շիմտիքի խտարէյէ գարչը պէյան իթտիկի շիքեայէթլէրին նազարը իթիպարա ալընաճաղը հազարնտա հիւքիւմէթտէն օլան վատարըն իճրա օլընաճաղընա մէրդուլմ Շէյխ գանի օլամամը իսէ տէ, շիմտիք հիւքիւմէթտէն նէթիճէի հարէքէթիւնէ պէքէլէկի միւնասիպ կէօրմիւլէ:

— Սպանիա գրալը մուվապթէն գանուներ էասսիի լաղլէ, իտարէի էօրֆիյէ իլան իթմիշ տիր:

— Սթանպօլ իչիւն հէնի թային օլընան ինկիլիզ էլլիսի Սիւր նիւգօյա Բ. Օ' Գօնօր Բէթէրսպուրկտան միւֆարէքէթլէ Լօնտրայա կիթմիշ, վէ եազընէն Սթանպօյա մահալը մէմուրիյէթիւնէ տվտէթ իտէճէք տիր:

— Ֆէխամէթլիւ Բոնէս հազրէթլէրինին մայէթիւնտէ պուլընարագ, Բուլանիա գրալընը զիւյարէթ իտէն զէվաթա գրալ թաւաֆընտան պիր չօգ նիշանլար վէ գօրտօնլար իհտա օլընմը տըր:

— Իտարէի Մախսուսէնին իզմիր նամ վարօրը Պէրուլթա կիթմիշ վէ օրատան Եէմէնէ ասքէր նազլ իտէճէք տիր:

— Բուլանիա գրալ վէ գրալիցասը պու ալըն 27 սիստէ Բէթէրսպուրկա հէթիշիպ, Բէթէրօֆ քէօշկիւնէ ինէճէքլէր վէ 4 կիւն Բէթէրսպուրկտա գալտըգտան սօնկա Մօսկուայա վէ Գիէվէ տախի կիտէճէքլէր տիր:

— Եունան թիւրք մուհարէպէսի թազմինաթընը սօն թագսիթի 1,600,000 ֆրանգ Բարիս վէ Լօնտրա Օսմանլը պանգալարընա թէտիյէ օլընմը տըր. պու մէպլազըն 400000 ֆրանգը իթալիա թապաալարըն գարալարընա թախսիս օլընմը: Ֆրանսա տախի 1,050,000 ֆրանգ թալէպ իթմէքտէ տիր:

Սթանպօլտան չէքիլէն պիր թէլէկրաֆտա պէր վէճհի աթի օգուլմուշ տըր:

Ֆրանսա հիւքիւմէթիւնին թէէքիտէն վերտիկի պէյաննամէլէրտէ Էրմէնիսթան գըրկընլարըն մէսուլիյէթի թիւրք հիւքիւմէթիւնէ համ իտիլմիշ, վէ պինաէն ալէյհֆրանսը թապաասընըն գարալարըն թազմինին պիրա թէէթիւր թալէպ իթմէքտէ օլմաղլէ, Պապը Ալի հէնիտէն ճէվապնամէ Եօլլամը իսէ տէ, Ֆրանսա հիւքիւմէթի Պանգը Օսմանիյէ իթիւնի վէրէսի պիր իթալարէ Եունանտան ալընան թազմինաթըն սօն թագսիթիին պիր նէվի սէքվէսթրօ եաբմը, վէ պանգա՝ Ֆրանսա հիւքիւմէթիւնին պու միւմանէթիւնի գապուլլէ, վուգուի հալի Պապը Ալիյէ պիրտիրմիշ տիր:

Սայիր տէվլէթլէր տախի պու Եօլտա քէնտի թապաալարընըն թազմինաթընը թալէպ ու իտտաա իթմէքտէ վէ Եունանտան ալընան պու սօն թագսիթ տա:

Խի օլտուղը կիպի օսմանլը խազինէսինէ կիրմէքսիլին պու Եօլտա թագսիթ օլընաճաղը հալտէ, Պապը Սէրասքէր հիւքիւմէթիւնէնի հէնի մէսարիֆ գարուլարը աշմաղտա տըր:

Ախիւն 220 միլիօն ֆիլլէնկ վէ 200000 ուֆազ Մապլէր թիւֆէնքլէրի սըբարիշ վէրիլմիշ օլմա, սընտան մաաաա, Գրուր ֆապրիգասընա տախի 100 առէտ հէնի թօրլար սըբարիշ վէրմէքտէ տիր:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ֆէխամէթլիւ Բոնէս, Բոնէսէս վէ իրէնա Պորիս հազարաթըն պուրազար ազչամը Էքսիսօգրաթ քէօշկիւնտէն միւֆարէքէթլէ վիւքէլա ընիսի Մ. Սթօյիլօֆլէ պէլապէր Չար հազրէթլէրինտէն կէօնտէրիլմիշ Էրիքիք նամ վաբօրը իմէրաթօրիյէ րաքիպէն Օտէսայա միւթէվէճէհիսէն հարէքէթ իթմիշլէր տիր:

— Աստրիա տէվլէթի թապաասընտան շանթէօզ Աննա Սիմօնըն գաթլընտան տօլայը իսթիւնաֆէն վէ թէմիլիզն իտամա մահքիւմ օլան սապըգ եապէր Պօյէֆ վէ սապըգ Ֆիլիպէ կրատօ—նաշալնիկի Նօվօրիշ կէչէն չարշանպա սապահըն Ֆիլիպէտէ Գարշէհազա հապըսխանէսինտէ աալըմըլարտըր:

— Վարնատա պուլընան մուհաճիր միլլէթտաչարըմընը աշվալը բէրիշանիյէսինէ պիր եարտըմ օլմաղիւզը պիր զաթ պուրատան ինկիլթէրայա մէքթուպ եազմը օլուպ, հալը հազըրտա պուլընան սէֆալէթի ֆէվգէլտտէ վէ միւպալաղալը սուրէթտէ կէօսթէրմէսի իւզէրինէ, մէքթուպը գապուլ իտէն զաթ շէհրիմիզ պէլէտիյէ ընիսինէ եաղուպ, մուհաճիրլէրին աշվալը հազիգիյէսինի սիւվալ իթմիշ տիր:

Պէլէտիյէ ընիսի Կօսրօտին Ժէգօֆ՝ մէքիւր մէքթուպ միւպալաղալը սուրէթտէ եազըմը օլտուղընը ճէվապէն պիրտիրմիշ տիր:

— Ֆէնիքս նամ ինկիլիզ սիւկիւր թա շիքէթիւնին թիւրքիա մասալահաթ կիւզարը ումուլիսի (աթան Ժէնէալ) Մ. Հանրի Սվան իսթիֆա իթմիշ օլմաղլէ, խալը սէնէլէրտէն պէրու մէքիւր շիքէթիւն խըտմէթիւնտէ պուլընան Մ. Գ. Վարդանիս օլ մէմուրիյէթ թա, ին օլընմը վէ իտարէխանէսի ըՍթանպօլտան Վարնայա նազլ իտիլմիշ օլտըղը Գուրիյէ տէ Պալգան եաղըրօր:

Տօսթըմը Մ. Գ. Վարդանիսը շու թէրֆիի մէմուրիյէթիւնտէն տօլայը թէպրիք իտէրիզ,

— Իւշ ալ մուգատտէմ Բուսնուգ պանքէլլէրինտէն Գօլաշէֆ պիրատէրլէրինիֆլասիյէթիւնի եաղմը իտիր. մէքիւր պանգանըն պօրճը 4 միլիօն ֆր. զանն օլըն:

մապտա իտի իսէ տէ, Գուրիյէ տէ Պալգանըն ալտըղը մալիւմաթա կէօրէ, մէմուլի 6 միլիօնա պալիզ օլմապտա ըմըշ. պու իֆլիտիլթտէ էն զիյտաէ միւթէվալարուր օլան Պանգ Օթօմանտան զիյտաէ Բուսնուգտաքի թիւմարէթ պանգասը ըմըշ:

— Կէչէն հիւմա էրթէսի կիւնիւ պիր տաաթ Բաբաղը սթապիօնընտան 18 մէթրօ իրազտա քէնտի քէնտիսինի շըմէնտըֆէր գաթարընըն ալթընա աթմըշ օլմաղլէ, տազըղասընտա էզիլիւպ վէֆաթ իթմիշ տիր:

Մ Ո Ւ ՀԱՐ Է Պ Է

Գուպալըլարըն՝ Սպանիա մէզալիմի հազարնտա կիրիֆթար օլաղալարը սէֆալէթտէն գուրթարըմասը պապընտա Ամէրիգալըլարըն իքի ալտան պէրու մէյտանը մուհարէպէտէ կէօքիւս կէրուպ, մալէն վէ ճանէն իճրա իթտիքլէրի ֆէտաքարըղալարըն սէմէրէսի օլարագ, իշթէ պուկիւն պիզ տախի քէմալը մէսէրլէթլէ Գուպանըն պիր գըսմը Սպանիալըլարըն հէտի գուլընտան գուրթուլմըշ օլմասը հալատիսի միլլէթտաչարըմըն պիրտիրիզ:

Սպանիօլլարըն Սանթիակօյը Ամէրիգալըլարա թէսլիմ իթմիշ օլաղալարըն Վաշինկթօն հիւքիւմէթի եաֆլթալիլէ իլան իթմիշ տիր:

Սպանիօլլար ամիւրալ Սէրվէրօնըն տօնանմասընը զալալ իթտիքտէն սօնրա պազը շարթլարլէ Սանթիակօյը թէսլիմ իթմէք լիֆինտէ պուլընապտա իտիլէր իսէ տէ, Վաշինկթօնտան վէրիլէն թալիմաթ իւզրէ, պիրա շարթ Սանթիակօյը ֆէթհ իթմէք իչիւն Ամէրիգալըլար գըղարմըշ կիւլլէլէրլէ Սպանիօլլարըն սէրթ եիւլլէրինի երմըլաթմըշ օլաղալարընտան, Սանթիակօ իլէ պէրապէր Գուպանըն պիւթիւն շարգ ճիհէթիւնի տախի Ամէրիգալըլարա թէրք իթմէկէ րաղի օլտըլար:

Շու կիւլլէլէրին պիր գաչը Էքի պուլուգ սէնէ էվլէլ Չանագգալէտէ Մէհմէտճիլլէրի սէլամալմըշ օլաւար ըտը, թիւրքիտա Գուպալըլարտան տահա մաղտուր վէ տահա մէտէնի պիր միլլէթիւն Էքի եիւլ պին քիշի գուրպան վէրմէսինէ միւսաաաա վէրիլմէզ վէ Եըլտըղըն թաչարը սիւնկէրտէն տահա եումուչագ պիր հալէ թէպալի իթմիշ օլուրլար իտի:

(Թէլէկրաֆալարտան միշսքէիւրաճ)

Կազէթալարըն պէյանընա կէօրէ, Ֆրանսանըն Վաշինկթօն էլլիսի վաաթիւսը իլէ Սպանիա հիւքիւմէթի միւսալէհէ միւլէքէրաթընա կիրիշէճէք տիր:

Գուպալըլարըն արգու ու գարարարը իւզրէ տաաաա պիր իտարէ թէշքիլ իթմէք խուսուսըն:

տա Ամէրիգա հիւքիւմէթի Սպանիայա հէմէքքեար պուլընըրօր:

Մանիլատա մուհաֆըզ ասքէրլէրի հէր կիւն իչիւն տաղարլէ շարըլմապտա տըրլար:

Մ. Մաք Գիլլէյ վէ Մ. Ալճէր Ժէնէրալ Շաֆիէրէ պա թէլէկրաֆ պէյանը թէշէքիւրաթլէ օրտուներն մուլթաղամ ամէլիյալընտան տօլայը հարէթլէրինի արգ իթմիշլէր տիր:

Սանթիակօտա 15000 գատար Սպանիօլ մէվճուտ իմիշ իսէտէ Ամէրիգալըլար անլարըն ալտէթ իթմէլէրինէ միւսաաա իտէյօրլար:

Սպանիանըն հարպիյէ նազըրը պիր միւլաղաթտա շու Եօլտա պէյանըն էքքեար իթմիշ տիր:

«Սուլի միւլթիւն օլմաղ իչիւն Գիւպանըն իտարէսինի Գիւպալըլարըն ընիլնէ պըրազլմալը տըր, անլէր եա իսթիգալիլէթ (անկախութիւն) վէ եա Սպանիանըն հիւքիւլ ալթընտա օրօնօրի իսթէյէճէքլէր տիր (.)»:

Նազըրը մուլալիլէյհ Բօրթօ Բիկօնըն Ամէրիգայա թէրքի մէսէլէսինէ գարչը կէլմիշ տիր: Ֆիլիպին աաաալարընա կէլինտիքտէ տէմիշ տիր, հիւքիւմէթ օլ աաաալարըն իտարէսի իչիւն պիր ուսուլ թէրսիմ իթմիշ տիրքի, հէմ միւլթիւնի թէմին իտէր վէ հէմտէ միւլթէմէլ սուրէթտէ ասայիշի իպգա իտէպիլիլէ»:

Ամէրիգա սահիլլէրինին մուհաֆապա իչիւն թէրպիպ օլընմը լաղըմարըն գաբաալըմասընը հարպիյէ նազըրը էմը իթտի գիրա պուլտան սօնրա Սպանիալըլարտան հիշ պիր գօրգուլարը գալմալմը տըր:

ՉԱԽԻՐԷ ԲԻՍՅԱՍԻՐ

Բիւսայա մալ ինմէյօր վէ ֆիւթալարը կէչէն հաֆթատան պիրտա թէպէտիւլաթ կէօրիւմէյօր:

Եալընըզ կիւնտէ 7—8 արապա արբա կէլմէքտէ օլուպ, ֆիլաթը 4—4.20 ֆրանգ:

Տ Պ Ա Ր Ա Ն

ՊՐԵՍԻՏԱՆԻԿ ԼՐԱՊՐՈՅ

Լրագրիս վերջին երեսի սիւնակներուն մէջ օտար լեզուներով ալ ազգեր կը գետնազուին: Առանձին կը տպագրուին գրքեր, տետրակներ ու կը պատրաստուին հայերէն, պուլկարերէն, ֆրանսերէն եւ յունարեն լեզուներով ընկալագրեր, հասցէներ, հարսանեաց եւ այլ հրաւիրագրեր, այցաբարու եւ այլն:

ԳՆԵՐ ՉԱՓԱՆՈՐ

Փափագողը պարտին գիմիլ խըմբապուլթեան հասցէին: